
PRAKTICKÝ VÝCVIK

CVIČENÍ MEDEX 2001

¹Vojtěch HUMLÍČEK, ¹Pavel CELBA, ²Ambrož HOMOLA, ³Jiří BERAN, ²Radovan MATOUŠEK, ⁴Karel ANTOŠ

¹Katedra organizace vojenského zdravotnictví Vojenské lékařské akademie J. E. Purkyně, Hradec Králové

²Katedra všeobecného lékařství Vojenské lékařské akademie J. E. Purkyně, Hradec Králové

³Katedra epidemiologie Vojenské lékařské akademie J. E. Purkyně, Hradec Králové

⁴Katedra managementu a vojenské farmacie Vojenské lékařské akademie J. E. Purkyně, Hradec Králové

Ve dnech 23.–27. července 2001 se konalo ve vojenském výcvikovém prostoru Dědice cvičení zdravotnické služby AČR – MEDEX 2001. Cvičení proběhlo pod vedením náčelníka vojenské zdravotnické služby brig. gen. MUDr. Jana Petráše a na jeho průběhu se podílela Sekce vojenského zdravotnictví GŠ AČR v součinnosti s Vojenskou lékařskou akademií JEP v Hradci Králové, Velitelstvím vojenské zdravotnické služby, Zdravotnickou základnou Bystřice pod Hostýnem, Vojenskou akademií Vyškov a s Velitelstvím 1. mechanizované divize.

Cílem cvičení bylo praktické procvičení činnosti zdravotnické služby taktického stupně, zlepšení koordinace mezi jednotlivými zdravotnickými zařízeními a testování materiálu (především stanů). Cvičení současně sloužilo jako ukázka činnosti zdravotnických zařízení na úrovni praporu a brigády pro významné představitele pozemních sil, vojenské a letecké přidělnice, ředitele vojenských nemocnic a příslušníky posádkových ošetřoven. Na cvičení se podílelo přes 200 osob včetně 5 příslušníků polské armády (studentů VLA v Lodži) a bylo využito více než 30 kusů především zdravotnické techniky.

Příprava cvičení byla zahájena s více než půlročním předstihem. Především se jednalo o zpracování taktického námětu cvičení, vyhotovení map se zákresem situace a vyhotovení další nutné dokumentace včetně názorných pomůcek. Dále bylo třeba rozpracovat plán cvičení a vlastní ukázky do detailní podoby, naplánovat, vyžádat a připravit potřebný materiál a techniku, vytypovat vhodnou část výcvikového prostoru k provedení cvičení, určit řídicí personál a provést jeho metodickou přípravu.

Taktickým námětem cvičení se stal smyšlený náboženský konflikt dvou sousedních států, který byl v rámci jedné epizody přenesen na naše území. Námet nereprezentoval žádnou konkrétní situaci nebo

stav ve světě. Přitom byl připraven tak, aby plně vyhovoval výcvikovému a výukovému potřebám se zachováním reálného geografického regionu a ročního období.

Vlastní průběh cvičení probíhal v poměrně náročných klimatických i terénních podmínkách, protože po většinu období přelo a terén byl v důsledku předchozích dešťů značně rozbahněný. Tento stav zvýšil náročnost na všechny oblasti cvičení, především však důkladně prověřil plnění těch činností, které probíhaly v otevřeném terénu (stavění stanů, poskytování pomoci na bojišti, odsun raněných).

Zdravotnický personál, složený převážně ze studentů Vojenské lékařské akademie, byl rozdělen z hlediska poskytované pomoci do 3 skupin kvalitativně odlišných úrovní. První skupinu tvořili studenti prvního ročníku zařazení na přední okraj bojiště. Jejich úkolem bylo plnění první části úkolů Role 1, tj. vyhledávání raněných a jejich vyprošťování z poškozené nebo zasažené bojové techniky, poskytnutí první pomoci, vynášení z postřelovaného terénu, ukrývání raněných a nakládání do odsunových prostředků. Pro vyšší působivost byla bojová činnost zrealizována střelbou ze samopalů, dělostřeleckým přepadem a poškozením bojového vozidla pěchoty použitím imitační munice. Učitelé kateder působící ve funkcích instruktorů výcviku připravili věrohodná poranění s použitím imitačních ploch a barev ze speciálního maskovacího kufru. Výcvik této části studentů prokázal, že pouze opakovaným tréninkem lze dosáhnout včasného a dokonalého zvládnutí požadovaných činností. Prokázaly se však i některé nedostatky ve vybavení, především k zajištění krevní linky a podání náhradních roztoků, jak je to běžné u jiných armád NATO.

Druhou skupinu tvořili studenti druhého ročníku, kteří procvičovali druhou část úkolů Role 1, a to činnost praporečnického obvodu. Jejich úkolem bylo

na vybraném místě rozvinout část pro příjem a třídění, část pro dekontaminaci, pojezdovou převazovnu a vybudovat improvizované prvky hygienického zabezpečení (polní pisoáry, latríny a umývárny). Vlastní činnost pak zahrnovala příjem raněných do zdravotnických zařízení, jejich třídění, vyplňování zdravotnické dokumentace, ošetřování dekontaminovaných pacientů, nakládání do odsunových prostředků a poskytování péče během odsunu. Důraz byl přitom položen na zvládnutí život zachraňujících výkonů a stabilizaci vitálních funkcí. Personál na předním okraji i na praporním obvazišti byl vybaven osobní zbraní, prostředky PCHOJ a ochrannou přilbou, což přirozeně znesnadňovalo prováděnou činnost. Veškeré zákroky spojené s ošetřováním pacientů byly z preventivních důvodů prováděny v gumových rukavicích.

Studenti nejvyšších ročníků cvičili ve třetí skupině činnost personálu zdravotnického zařízení Role 2, zdravotnické roty. Zdravotnická rota rozvíjela v rámci cvičení hlavní zdravotnické prvky – přijímací a odsunovou část, část převazovou a resuscitační a část dočasné hospitalizace. Vybudovalo bylo rovněž hygienické zabezpečení (umývárny, polní WC, sprchy) a k provozu byla připravena polní kuchyně a pojezdová radiostanice. Personál procvičoval činnost na jednotlivých částech – od příjmu a vyplňování zdravotnické dokumentace, provádění základních laboratorních vyšetření přes resuscitační a hospitalizační péči až po opatření před dalším odsunem. Personál zařazený na chirurgické pracoviště procvičoval provádění urgentních výkonů a osvojoval si chirurgické dovednosti při operaci pokusného zvířete. Kromě běžných chirurgických činností, jako je šití povrchových ran, byly prováděny i složitější výkony, jako hrudní drenáž, revize dutiny břišní, splenektomie, parciální resekce jater, resekce tenkého střeva s anastomózou end to end, amputace dolní končetiny v bérce. Vyzkoušena byla rovněž resuscitační opatření včetně defibrilace. Většina zdravotnických součástí byla rozvinuta ve stanech, pouze operační sál byl umístěn v rozkládacím kontejneru a laboratoř v pevném kontejneru. Část dočasné hospitalizace měla pouze 10 lůžek, přidáním dalších stanů bylo však možno tuto část rozšířit. Rozvíjení různých typů stanů a kontejnerů v obtížných podmínkách ukázalo v plném rozsahu jejich výhody i nevýhody.

K odsunu raněných byly využívány především pozemní odsunové prostředky: z předního okraje vo-

zidlo zdravotnické pásové AMB-S, z praporního obvaziště zdravotnická vozidla UAZ-452 a Land Rover Defender 130. Pro ukázkou odsunu raněných ze zdravotnické roty sloužil vrtulník Mi-8.

Cvičení mělo prověřit také součinnost řídicích zdravotnických pracovníků na jednotlivých velitelských úrovních a posloužit k představám o součinnosti zdravotnického personálu s hlavními důstojníky štábu brigády a divize. Do těchto struktur byli zařazeni výhradně učitelé VLA. K tomu byla vytvořena 2 samostatná pracoviště pro náčelníka zdravotnické služby divize a náčelníka zdravotnické služby brigády. Náčelník zdravotnické služby praporu měl působíště přímo na praporním obvazišti. Tyto otázky však byly řešeny především v teoretické rovině a pracoviště sloužila spíše k podávání základních informací v rámci ukázky než k vlastnímu procvičování součinnosti. Na stupni divize byl připraven a prezentován doklad o cílech a námětu cvičení, odhadu zdravotnických ztrát, stavu sil a prostředků zdravotnické služby divize a plánovaném zdravotnickém zabezpečení. Na stupni brigáda již bylo provedeno seznámení s aktuální situací, počtem raněných a nemocných, s dostupnými léčebnými kapacitami a jejich zaplňováním a s využitím odsunových prostředků.

I když polní výcvik studentů letos proběhl již devátým rokem, měl celou řadu zvláštností. Poprvé byl výcvik pojat jako cvičení zdravotnické služby pod vedením náčelníka vojenské zdravotnické služby, poprvé byla rozvinuta odborná oddělení zdravotnické roty a poprvé byl pro odsun raněných použit také vzdušný odsun.

Přestože cvičení probíhalo v poměrně náročných podmínkách, mělo kladný ohlas jak u cvičících, tak u přizvaných hostů. Jistěže mělo cvičení i své nedostatky. Ty se ale nedají odstranit jinak, než opakovaným výcvikem při obdobných cvičeních.

Foto L. Čermáková (viz barevná příloha s. I–III, obr. 1–18)

Korespondence: Plk. MUDr. Vojtěch Humlíček, Ph.D.
Vojenská lékařská akademie J. E. Purkyně
Třebešská 1575
500 01 Hradec Králové
e-mail: humlicek@pmfhk.cz

Do redakce došlo 21. 9. 2001

Obr. 1: Zahájení cvičení MEDEX 2001 - vlevo náčelník vojenské zdravotnické služby brig. gen. MUDr. Jan Petráš

Obr. 2: Briefing - objasnění námětu cvičení

Obr. 3: Hosté na cvičení - významní představitelé bojových jednotek AČR a vojenští letečtí přidělení

Obr. 4: Zdravotnická rota

Obr. 5: Navazování spojení

Obr. 6: Dekontaminační plocha - čistá část

Obr. 7: Vyprošťování z bojového vozidla

Obr. 8: Vynášení raněného z postřelovaného terénu

Obr. 9: Rotní hnízdo raněných

Obr. 10: Praporní obvaziště - ošetřování lehčích poranění

Obr. 11: Praporní obvaziště - příjem a třídění raněných

Obr. 12: Plk. Býma s hosty na praporním obvazišti (zprava: gen. Blahna, gen. Petráš, gen. Blaško)

Obr. 13: Nakládání raněného do zdrav. verze vozidla Land Rover

Obr. 14: Nakládání raněného do vrtulníku

Obr. 15: Zdravotnická rota - oddělení dočasné hospitalizace

Obr. 16: Zdravotnická rota - část resuscitačního oddělení

Obr. 17: Operace na zvířeti

Obr. 18: Operace na zvířeti